

Odkritje spominske plošče Leopoldu Ankonu

PRVO PRAZNOVANJE NA LAVRICI

Obnovljena vez med borci, šolarji in Lavričani

S slavnostno sejo skupščine krajevne skupnosti, z odkritjem plošče pokojnemu kapetanu, letalcu, prekomorcu Leopoldu Ankonu ter z odkritjem spominske plošče ob 40 letnici zmage 12. brigade nad domobransko postojanko v šoli na Lavrici in poimenovanjem šole po tej brigadi ter sprejemom pokroviteljstva delovne organizacije HOJA nad šolo, so 31. marca prebivalci krajevne skupnosti Lavrica prvič proslavili svoj praznik.

30. marec ni bil izbran naključno za dan praznovanja krajevnega praznika na Lavrici. Spominjal naj bi na zmago 3. bataljona 12. slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade nad domobransko posadko v šoli na Lavrici.

Lojze Šonc – Tomi takole opisuje ta dogodek. »Nalogo za uničenje sovražne postojanke domobrancev v šoli na Lavrici je dobil 3. bataljon 12. SNOUB. Po sestavi je bil zelo mlad in je z velikim navdušenjem opravljal svoje zadolžitve. Bataljonu je tiste dni poveljeval namestnik komandanta Tone Primožič – Tonček. Izmed borcev so zbrali za akcijo 70 prostovoljcev – bombašev z lahkim in avtomatskim orožjem ter bombami. Bataljon so razdelili za napad v tri čete. Šolsko zgradbo je napadla 2. četa pod vodstvom Simona Srdiča.

V akcijo so borci krenili 29. marca popoldne iz vasi Zavrh. Okrog polnočji je dobila bombaška udarna skupina še zadnja navodila, ob polnoči pa je napadla. Šola se je vnela, nekaj domobrancev je poskakalo skozi okna, večina pa jih je ostalo v plamenih. Ocenjujejo, da je bilo onespособljenih okrog trideset pripadnikov do-

Slavnostna govornica je bila Marija Avbelj Čad – Nadja, komisarica 2. čete, 3. bataljona 12. SNOUB; Ivan Slapnik – Bliš je šoli izročil listino o poimenovanju in spominsko plaketo 12. SNOUB; Simon Srdič, vodja bombašev, pa je odkril spominsko ploščo.

mobranskega podoficirskega tečaja, ki ga je vodil Nemeč Schuhmacher.

Naslednjega dne so se domobranci po uspeli partizanski akciji znesli nad nedolžnimi ljudmi in aretirali Jožeta in Minko Puš, Alojzija Simončiča in Jožeta Kupljenka, v Ljubljano pa so odpeljali tudi učiteljico Zoro Kosinovo, vdovo po ubitem šolskem upravitelju in njenega 14 letnega sina Marka.

Več družbene pomoči

Predsednik sveta krajevne skupnosti Ludvik Kastelic je v svojem prikazu razvoja krajevne skupnosti v povojnem času ugotovil, da ima bližina mesta za Lavrico pozitivne in negativne posledice. Doživeli so prvi povojni čas napredka, z lastnim delom v zadnjih letih odpravili več komunalnih ovir (asfalt, javna razsvetljava), prepričani pa so, da bodo s širšo družbeno pomočjo prihodnje leto dobili vrtec iz programa III. samoprispevka, večjo in sodobnejšo trgovino, kanalizacijo ter da bo končno že razpletan urbanistični voz.

Dosedanji dosežki so pokazali, da so krajanje za izboljšanje svojih življenjskih in delovnih razmer sami pripravljali prispevati marsikaj in prav gotovo bodo po njihovih močeh prispevali tudi v prihodnje. To pa daje upanje, da razvoj kraja ne bo zastal.

Morda je začetno vez med krajem in širšo družbeno skupnostjo pomenila tudi slovesnost ob podružnični šoli na Lavrici. Predvsem zato, ker poimenovanje šole po 12. SNOUB ter prevzem pokroviteljstva delovne organizacije HOJA nad šolo prinaša v krajevno skupnost sveže, preverjene, izkušene in gospodarske sestavine, s katerimi bodo lahko Lavrici omogočili, da bi že prešla razkorak med vasjo in urejenim primestnim naseljem.

S. J.

Kljub temu, da je šola na Lavrici le podružnična, so pod vodstvom Olge Tomažič pripravili domiseln in tekoče izveden kulturni program.

Pred zgradbo osnovne šole na Lavrici se je zbrala množica borcev in aktivistov, krajanov in pionirjev in zavzeto sledila slavnostnemu in kulturnemu delu programa.

Iz velikih dni boja za naše življenje

Uničenje domobranske postojanke v Lavrici

S prihodom 12. SNOUB – XV. udarne divizije NOVJ na področje Grosuplje – Škofljica in Grosuplje – Ilova gora – Zdenska vas je le ta izvrševala razne bojne naloge in sicer rušenje proge na relaciji Grosuplje – Zdenska vas, napad na sovražno postojanko Zdenska vas in njena likvidacija, podpora XVIII. diviziji NOVJ. brigadne akcije proti skrivačem in črni roki na območju Pijave gorice, boji s sovražnikom pri Grosuplju in nenadni napad na sovražno postojanko domobrancev v Lavrici z uničenjem.

Posebno pomembna je bila likvidacija domobranske posadke v Lavrici, ki je bila nastanjena v šoli, Nalogo za uničenje je dobil 3. bataljon 12. SNOUB, ki je bil po sestavi zelo mlad in je z velikim navdušenjem uspešno opravljal že pred tem napadom svoje bojne naloge. Tudi akcija za napad je izhajala prav iz 3. bataljona, ki je celo sam predlagal štabu brigade, da se ta akcija izvede. Namestnik komandanta bataljona Tone Primožič – Tonček je poveljeval bataljonu v odsotnosti komandanta Vida Jeriča. Tonček je dobro poznal Lavrico, saj je pred vojno tamkaj služil. Tudi odlične podatke, ki so mu jih posredovali domači terenci – aktivisti OF je uporabil za akcijo, saj je med njimi poznal celo znake razpoznavanja.

Bataljon je zbral same prostovoljce – bombaše z lahkim in avtomatskim orožjem in bombami, čeprav so se za akcijo javili vsi borci. Po uspešnem posvetovanju je bataljon v največji tajnosti krenil s 70 borci v napad na Lavrico. Načrt napada je bil vsem sodelujočim borcem dobro predstavljen. Tako je bilo določeno da, 2. četa pod vodstvom komandirja 1. voda te čete tov. Simona Srdiča napada direktno na šolo, kjer se je nahajala domobranska podoficirska šola in je bila pravzaprav utrjena postojanka. 1. četa gre desno od Lavrice, 3. četa (Boštjanova) gre na železniško postajališče Lavrica in v zasedi kontrolira ovinek ceste proti Ljubljani.

V akcijo so borci krenili v popoldanskem času 29. marca 1944 iz vasi Zavrh, mimo Spodnje Slivnice-Kobiljeka – Hude Police Blata – Gunišča – Ljubljanskega barja proti Škofljici in ob progi do Lavrice. Vodja akcije tov. Tonček je tik pred samo akcijo 29. marca 1944 okoli 23.30 ure dal zadnja navodila bombaški udarni skupini 2. čete. Ob polnoči 30. marca 1944 je uspešno približati se k šoli ob železniški progi, kjer je bil brez šuma likvidiran stražar ob progi pri železniškem prehodu in takoj so bombaši obkolili samo šolo. Začeli so metati bombe skozi line oken šole. Noč je bila jasna, svetla od mesečine. Pri sami šoli se je iznenada pojavil domobranec, ki je bil verjetno iz krožne patrulje od Sv. Urha ali iz Iga, ki je zakričal »STOJ!«. Vodja bombaše ga je pobil z puškinim kopitom. Sovražnik v začetku ni dajal nobenega odpora. Posamezni domobranci so skakali skozi okna v samem spodnjem perilu in naši

borci so jih sproti lovili in pobijali. Ker pa je bil sovražnik nastanjen v prvem nadstropju so le ti močno upirali, vendar zaman. Naši borci niso mogli udreti v samo šolo, ker se je od bomb in ročnega minometa, ki je naravnost tolkel skozi okna v zgradbo in šopov goreče slame, ki so jih borci metali skozi line v oknih, šola vnela. Vsi domobranci, ki so bili v šoli se niso hoteli predati in se brezupno branili, so zgoreli v šoli in z njimi je bilo tudi uničeno vse orožje, ki so ga imeli. Od tistih domobrancev, ki so se rešili je imel samo eden puško, ostalih devet pa je ostalo brez vsake opreme. Z begom je uspelo 6, izdajalcem, ki so pribežali pred sam blok pred Ljubljano. Pp podatkih, ki so na razpolago je bilo pobitih okoli 30 domobrancev. Mi smo imeli samo dva ranjena tovariša, od katerih je eden pozneje umrl, zaradi hudih ran, kljub zdravniški pomoči, na Hudi Polici. 3. četa, ki je bila v zasedi proti Ljubljani pa je pri postajališču Lavrica minirala progo in celo so borci iz tega postajališča telefonirali v Ljubljano, naj pridejo belčki svojim pajdašem, vendar o pomoči od tistem času ni bilo nič. Oklepni vlak je res pripeljal, do položenih min, toda akcija je bila že zaključena. 1. četa pa je uspešno izpraznila trgovino v Lavrici. Namen je bil tudi zažgati Gasilski dom poleg šole, vendar te akcije ni mogel uresničiti. Borci so se po isti poti od koder so prišli, umaknili na izhodiščne položaje. Akcija je popolnoma uspela in je zelo pozitivno odmevala med samimi borci v brigadi in med borci XV. divizije NOVJ.

To je bil temeljit obračun z domobransko drhaljo, ki se je tik pred Ljubljano počutila popolnoma varno.

Iz pripovedovanja obveščevalcev in aktivistov OF so bili v tej postojanki gojenci podoficirske šole, ki jih je vodil Nemeč Schuhmacher. Tečaji so trajali okoli tri mesece in je bilo to za domobrance sam perspektivni kader. Še danes obžalujejo in proslavljajo belgardisti – domobranci v izgnanstvu (ZDA, Kanadi in Argentini), češ da so partizani napadli šolo in jo z učenci vred zažgali.

Naslednjega dne po uspeli partizanski akciji so se domobranci znašli nad nedolžnimi ljudmi v Lavrici in aretirali železniškega čuvaja Jožeta Puša, njegovo hčerko Minko Puš, Alojzija Simončiča in Jožeta Kupljenka iz Lavrice ter jih hoteli takoj postreliti. Kupljenik in Puševa sta za vselej izgubila, verjetno so jih odpeljali v urhovske gozdove in ju tam pobili. Tudi učiteljico Zoro Kosinovo, vdovo po ubitem upravitelju šole in njenega 14. letnega sina Marka so hoteli vreči v ogenj, če bi ju mogli vendar so oba odpeljali v Ljubljano in odtod Nemci v koncentracijsko taborišče v Nemčijo.

Postojanke v Lavrici pa ni bilo več, čeprav je bilo še precej borb in trpljenja do končne naše zmage.

Šonc Lojze – Tomi Ljubljana, Adamičeva 7

Z DOLENJSKE 45

Življenje in delo hišnega sveta

Stanovalci soseske Dolenjska cesta 45 so imeli 13. marca v dvorani KS svoj zbor, kjer so bili seznanjeni z delom hišnega sveta, ki je v preteklem letu zasledoval dva cilja: vzdrževanje objektov in naprav ter dokončno samoupravno organiziranje poslovanja.

Pod vzdrževanje objektov in naprav so bila zajeta v glavnem naslednja dela: remont kotlarne in razdelilne toplovodne postaje, popravilo električnih napeljav, beljenje hodnikov in prehodov ter vhodnih in drugih vrat, najnujnejša zasteklitev ograj pred posameznimi vhodi.

Poleg naštetih del je HS opravljal in organiziral še druga tekoča dela. Pri samoupravnem organiziranju je po predpisanem postopku sprejel vse z Zakonom o stanovanjskem gospodarstvu predpisane akte ter organiziral podpisovanje pogodb med etažnimi lastniki in skupnostjo stanovalcev. Do tega časa je podpisanih 89 odstotkov pogodb, preostali del pa bo podpisan naknadno, ko bodo dosegljivi lastniki, oziroma bodo imeli urejeno lastništvo.

Od skupnega prihodka, ki je v preteklem letu znašal 5.742.421,70 din, so etažni lastniki vezali 300.000. – din pri Ljubljanski banki za 13 mesecev in bodo tako po preteku tega časa pravico do 90-odstotnega kredita v letošnjem letu.

V letošnjem letu namerava HS poleg tekočih obveznosti usmeriti svoje delo v organiziranje delovanja kotlarne, ki je skupna za dva HS in novi

TPC ter pravično razdelitev toplote med temi porabniki.

Prav tako bo del svoje aktivnosti usmerjal v sodelovanje z Ingradom, ki izvaja gradbena dela. TPC, s katerimi posega na igrišče, ki funkcionalno pripada stanovalcem bloka A1, A2, in A3.

Med Ingradom in HS obstaja pismeni dogovor, da mora Ingrad vrniti igrišče v prvotno stanje najkasneje do 31. 7. 1984 z vsemi objekti (drevje, igrala ...), le ta je pričel namreč z izvedbo kanalizacije, sledi pa še gradnja požarne poti.

Problem, ki se pojavlja na območju treh blokov, je potok Galjevec, ki teče po dvorišču po vkopanem cevovodu. Nad cevovodom se je pričel vgrezati teren (pešpot) in sklepati je, da del vode uhaja iz cevovoda in odnaša material ter mehča teren. O tem problemu je pismeno obveščena tudi KS Krim.

Drugi problem je ureditev prometne signalizacije v soseski in okrog blokov. Med osebnimi vozili so parkirani tudi tovornjaki in avtobus, ki za seboj puščajo umazanijo in stanovalcem prirejajo jutranje bučnice z ogrevanjem motorjev. Znan problem iz tega področja so tudi avtomobili pred garažami, ki jih parkirajo obiskovalci Kluba upokojencev. Kot se je izvedelo od komisije za ureditev prometa pri KS Krim, bo pristojna milica kaznovala voznike avtomobilov, ki parkirajo vozila v ovinku pri bloku A1 in odcepu k Angori.

IZ POROČILA PREDSEDNIKA HS